

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **Ing. J. B.**, bytem D. 26, P., proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 11. 5. 2011, č.j. X, ve věci přiznání starobního důchodu,

t a k t o :

- I. Žaloba **se z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou soudu prostřednictvím žalované žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí, protože byl zaměstnancem UNIDO Vídeň a byl expertem. Proto žalobce žádal o přehodnocení důchodu.

Žalovaná ve vyjádření uvedla, že veškerá doba zaměstnání, resp. doba pojištění a vyměřovací základy byly žalobci započteny podle dokladů uložených v centrální evidenci žalované. V době od 12. 6. 1991 – do 11. 6. 1993 byl žalobce zaměstnán v cizině a odměňován v cizí měně. Tato doba mu byla pro výši starobního důchodu zhodnocena jako doba pojištění s výjimkou doby od 1. 7. do 31. 12. 1991, kdy byl žalobce pojištěn jako osoba samostatně výdělečně činná, i jako doba vyloučená. K příjmům dosahovaným v tomto období v cizině nelze přihlídnout,

protože žalobce nelze považovat za experta ve smyslu § 44 odst. 1 vyhlášky FMPSV č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení č. 100/1988 Sb., ve znění účinném ke dni 31. 7. 1994.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 11. 5. 2011, s přihlédnutím k právní úpravě, na kterou soud dále poukazuje.

Ze správního spisu soud ve vztahu k žalobním námitkám zjistil, že podle žádosti o starobní důchod ze dne 10. 2. 2009 byl žalobce zaměstnán od 12. 6. 1991 do 11. 6. 1993 u Polytechny Praha. K tomu žalobce připojil potvrzení o práci v zahraničí, smlouvu, jmenování UNIDO.

Podle smlouvy uzavřené 11. 6. 1991 mezi žalobcem a Polytechnou a.s. byl žalobce vyslán na základě dohody s UNIDO Vídeň do Libye, protože byl žalobce UNIDO jmenován jako člen týmu realizace projektu o poskytnutí služeb a technické pomoci při provozu cementárny. Polytechna se smlouvou zavázala poukazovat měsíčně žalobci 1.900 USD poté, co je obdrží od UNIDO, Polytechna zařídí žalobci pojištění pro případ úrazu a smrti, Polytechna nepřebírá žádné závazky, povinnosti a odpovědnost mimo těch, ke kterým se výslovně zavázala a mezi Polytechnou a žalobcem nevzniká pracovní poměr ani žádný jiný obdobný pracovněprávní vztah.

Podle evidenčního listu důchodového zabezpečení ze dne 4. 5. 1992 potvrdily Přerovské strojírný a.s., že žalobce zde byl zaměstnán do 11. 6. 1991.

Podle osobního listu důchodového pojištění ze dne 3. 5. 2011 byla žalobci v roce 1991 uznána doba zaměstnání do 11. 6. 1991, od 12. 6. 1991 do 31. 12. 1991 byl evidován jako osoba samostatně výdělečně činná. Rok 1992 a doba od 1. 1. do 11. 6. 1993 jsou vedeny jako doba zaměstnání s nulovým vyměřovacím základem a vyloučenou dobou v délce 366 dnů v roce 1992 a 162 dnů v roce 1993.

Na dotaz žalované ze dne 8. 9. 2010 reagovalo interní vyjádření ze dne 14. 9. 2010 a ze dne 30. 9. 2010 tak, že dobu zaměstnání žalobce v cizině nelze zhodnotit, neboť za ni nebylo zapláceno pojistné. Jeden z bývalých spolupracovníků žalobce pan M. V., na kterého se žalobce v námitkách odkazuje, pobírá starobní důchod od 1. 10. 1998 a jeho zaměstnavatelem dle doložených ELDZ byla Polytechna a.s. Jeho ELDZ vzbuzuje pochybnosti o správnosti provedeného zápisu a výši výdělků, avšak Polytechna a.s. již zanikla a potřebné doklady za dobu zaměstnání pana V. v cizině nelze z archivu v Praze dohledat, věc byla předána k dalšímu řízení.

Podle dopisu pro OSSZ Přerov ze dne 28. 4. 2010 požádala žalovaná o rekonstrukci ELDZ žalobce z důvodu neexistence Přerovských strojíren, a.s.

Podle dopisu Centrální archivní služby a.s. Přerov ze dne 22. 4. 2010 byl žalobce zaměstnán v Přerovských strojárnách od 8. 10. 1979 do 11. 6. 1991.

Podle dopisu OSSZ Přerov ze dne 14. 6. 2010 byl průměrný výdělek žalobce před vysláním do zahraničí 4.743 Kč měsíčně. Podle zrekonstruovaného evidenčního listu důchodového pojištění nebyl žalobce zaměstnancem Polytechny a.s., ale UNIDO.

Podle dopisu OSSZ Přerov ze dne 26. 7. 2010 žalované byl žalobce pojištěn jako OSVČ od 1. 7. 1991 do 31. 12. 1991.

Polytechna a.s. dne 8. 4. 1991 potvrdila pro ONV, oddělení důchodového zabezpečení, že žalobce odjíždí na dlouhodobý pracovní pobyt do Libye od dubna 1991. Toto potvrzení bylo vydáno jako příloha k přihlášce žalobce k sociálnímu a nemocenskému pojištění.

Rozhodnutím ze dne 17. 3. 2010 žalovaná přiznala žalobci starobní důchod ve výši 10.209 Kč. Ke sporné době žalovaná uvedla, že dobu pracovní činnosti pro PZO Polytechna od 12. 6. 1991 do 11. 6. 1993 vyloučila jako náhradní dobu, protože nebyly doloženy evidenční listy důchodového zabezpečení o zaměstnání a výdělků a příjem byl v cizí měně.

Napadeným rozhodnutím bylo změněno rozhodnutí žalované ze dne 17. 3. 2010 tak, že podle ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se žalobci přiznává od 1. 1. 2010 starobní důchod. Starobní důchod činí 10.420 Kč měsíčně. Od ledna 2011 dle nařízení vlády č. 281/2010 Sb. náleží starobní důchod ve výši 10.802 Kč měsíčně. Důvodem změny bylo dodatečné zhodnocení doby zaměstnání v Taiwanu. Ke sporné době zaměstnání v Libyi žalovaná uvedla, že ji zhodnotila jako náhradní dobu a zároveň tuto dobu vyloučila pro stanovení osobního vyměřovacího základu podle § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. S odkazem na § 44 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. uzavřela, že žalobce nelze považovat za experta, protože nebyl vyslán do zahraničí ústředním orgánem státní správy, tím Polytechna a. s. nebyla. Doby zaměstnání v Libyi posuzovala žalovaná jako dobu zaměstnání v cizině. Za dobu 1. 7. – 31. 12. 1991 byl žalobce přihlášen k pojištění jako OSVČ a platil pojistné, tato doba mu byla takto zhodnocena. Za ostatní dobu pojistné zapláceno nebylo. To bylo možné podle § 11 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1995 a podle čl. V odst. 4 zákona č. 134/1997 Sb. do 31. 12. 1999. Podle § 12 odst. 7 písm. e) vyhlášky č. 149/1988 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1995 byla však tato doba zaměstnání v cizině z kalendářního roku vyloučena při zjišťování hrubých výdělků pro výpočet důchodu. Ve zbylé části popsala žalovaná výpočet výše starobního důchodu.

Žalobce doložil k žalobě potvrzení Polytechny a.s. ze dne 22. 1. 1996, že byl vyslán jejím prostřednictvím na dlouhodobý pobyt do Libye, kde působil od 12. 6.

1991 do 11. 6. 1993 a jeho zaměstnavatelem byl po uvedené dobu UNIDO Vídeň, od kterého pobíral od 12. 6. 1991 do 11. 6. 1993 měsíčně 1.900 USD. K tomu doložil žalobce jmenování UNIDO na uvedené období.

Při jednání soudu dne 28. 8. 2012 žalobce uvedl, že nesouhlasí s tím, že nebyl expert a zaměstnanec UNIDO. Podle přílohy k žalobě – smlouvy a její kapitoly 6 sekce 19 písm. b) II se jako zaměstnanci OSN těší ze stejných zproštění daní z platů a zisků (příjmů) zaplacených speciálními agenturám za stejných podmínek jako mají pracovníci OSN. Žalobce potvrdil, že jako vyslaní odborníci věděli, že nepřispívají do důchodového fondu OSN a nemohou potom od OSN požadovat důchod. Dne 11. 6. 1991 skutečně v Přerovských strojárnách ukončil pracovní poměr s tím, že se tam pak vrátí a ředitel řekl, ať je žalobce jako OSVČ. Platilo se 100 Kč měsíčně, asi to bylo málo. Napadené rozhodnutí není zcela srozumitelné v tom, zda je nebo není expert a zda je spjatý s POLYTECHNOU. Žalobce požadoval vyjasnění, zda byl expertem a zaměstnancem UNIDO. Příjmy z této činnosti přiznal, ale protože se nezdaňují, neměl je v přiznání uvádět, a proto i stáhnul daňové přiznání, a to na základě informace ředitele finančního úřadu po konzultaci ministerstva financí ČR. K dotazu soudu, kdo jej skutečně vyslal na pracovní pobyt v Libyi, žalobce uvedl, že ti, kdo zvládli řídicí proces cementárny, byli vysíláni do zahraničí. Žalobce byl 2 roky v Iráku a v letech 1990 – 1991 v Burkina Faso. Ohledně Libye to proběhlo tak, že Přerovské strojárny dostaly nabídku z Prahy, přesně žalobce neví, buď od Polytechny, příp. od někoho jiného, iniciátorem byly Přerovské strojárny, obchodní úsek, který pracoval s PZO. K dotazu soudu, kdo v roce 1992 platil za žalobce pojistné na sociální pojištění a na základě čeho bylo vráceno, žalobce uvádí, že při dovolené koncem roku 1991 si vyjasňoval na OSSZ, proč platí jen 100 Kč (což mu předtím řekli na OSSZ), a pak mu řekli, ať neplatí nic a samovolně mu to vrátili. Proto vycházel z toho, že je krytý UNIDO. K dotazu soudu, zda žalobce věděl v roce 1997 – 1999, příp. jindy, že může na základě zákona č. 134/1997 doplatit pojistné, žalobce uvedl, že o tom nevěděl, ani si toho nevšiml v napadeném rozhodnutí, nerozuměl tomu.

Zástupkyně žalované k výzvě soudu uvedla, že doba pojištění není sporná, byla žalobci započtena. K vrácení pojistného z titulu OSVČ se zástupkyně vyjádřit nemůže. V roce 1991 bylo zaplacené pojistné z titulu OSVČ, ostatní doba byla hodnocena jako náhradní doba (doba pojištění), a to podle předpisů účinných do konce roku 1995. Spornou je otázka započtení příjmů od UNIDO. K možnostem zápočtu výdělků v zahraničí zástupkyně žalované uvedla, že česká právní úprava nezná možnost zahrnout příjmy dosahované v zahraničí do výpočtu. Neřeší se zde otázka odbornosti, ale institut zahraničního experta podle práva sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. I v napadeném rozhodnutí je odkaz na § 44 odst. 1 vyhl. č. 149/1988 Sb., ve znění účinném k 31. 7. 1991, podle kterého by žalobce byl považován za experta, pokud by byl vyslán ústředním orgánem státní správy, a tím žalobce vyslán nebyl. I kdyby žalobce byl expertem, není jisté, že by vyměřovací základ byl výhodnější. U expertů se do doby zaměstnání v zahraničí dosadí průměrný příjem vypočtený za posledních 12 měsíců před vysláním. Ze spisu neplyne, že zaměstnavatelem je POLYTECHNA (z potvrzení POLYTECHNY i smlouvy s ní), výslovně je ve smlouvě uvedeno, že nejde o pracovní poměr. Pokud jde o doplacení dobrovolného důchodového pojištění za dobu zaměstnání v cizině do 31. 12. 1995, i dnes jsou stanoveny prekluze (§ 16 zák. č. 589/1992 Sb.). I kdyby

žalobce doplatil pojistné v roce 1999, do vyměřovacího základu by se nezapočítával příjem od UNIDO. Platilo by se pojistné podle § 5 zák. č. 589/1992 Sb. Z toho vyplývá, že by jiný výpočet důchodu nemusel být pro žalobce výhodnější. Na žalobce žalovaná nepohlíží jako na osobu bez zaměstnání. Mezi účastníky byla vyjasněna i otázka péče o dítě.

Při jednání dne 1. 10. 2012 soud podal stručnou informaci o smlouvě mezi OSN a Rakouskou republikou o sociálním zabezpečení z roku 1970 a kopii smlouvy dle zaslání odkazu české pobočky OSN, žalobci předal k případnému dalšímu samostatnému zjišťování.

Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle § 11 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 7. 1991, *pokud nevyplývá něco jiného z mezinárodních smluv, hodnotí se z dob zaměstnání a náhradních dob v cizině pro vznik a výši nároků na důchod doby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až d) a g), jde-li o občany, kteří mají trvalý pobyt na území Československé federativní republiky a zaplatily za tyto doby pojistné; výše pojistného činí 20 % z vyměřovacího základu, který činí nejméně 400 Kčs měsíčně.*

Podle § 44 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 7. 1991, *za experty v zahraničí se považují českoslovenští občané, kteří byli vysláni ústředním orgánem státní správy do zahraničí k výkonu činnosti pro mezinárodní organizaci.*

Podle § 12 odst. 7 písm. e) téže vyhlášky *z kalendářního roku se vylučují doby zaměstnání v cizině, nejde-li o pracovníky v zahraničí a experty v zahraničí a o doby započtené podle § 10.*

Podle § 11 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění a) osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až l), v) až x) a odst. 2, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné, b) osob uvedených v § 6, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného.*

Podle čl. V odst. 4 zákona č. 134/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zákon České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, *pojistné na důchodové pojištění za dobu zaměstnání v cizině před 1. lednem 1996 lze zaplatit nejpozději do 31. prosince 1999; přitom není podmínkou trvalý pobyt na území České republiky v době výkonu tohoto zaměstnání.*

Podle § 16 odst. 4 věta první část před středníkem zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *vyločenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, a doby uvedené v písmenu j).*

Doba pojištění nebyla mezi účastníky sporná; dobu, kdy žalobce pracoval v Libyi, nehodnotila žalovaná jako dobu bez zaměstnání. Sporné bylo naplnění podmínek institutu „experta“ podle vyhlášky č. 149/1988 Sb., to, kdo byl zaměstnavatelem žalobce, a výše důchodu v návaznosti na placení pojistného.

Provedeným dokazováním, zejména výsledkem žalobce a smlouvou o vyslání žalobce do Libye mezi žalobcem a Polytechnou a.s., bylo zjištěno, že žalobce nebyl expertem ve smyslu § 44 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb., protože jej nevyslal ústřední orgán státní správy, iniciativa vzešla od předchozího zaměstnavatele žalobce Přerovských strojíren a.s. a Podniku zahraničního obchodu Polytechna a.s. Tato právní kvalifikace nic nemění na odbornosti žalobce po technické stránce.

Žalobce se domáhal i toho, aby jako jeho zaměstnavatel byl uznán UNIDO Vídeň. Soud konstatuje, že to po provedeném jednání mezi účastníky není sporné, stejně jako to nepovažuje za sporné již od správního řízení.

Důchodové pojištění v České republice je pojistným systémem, což vyplývá nejen ze samotného názvu pojištění a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ale zejména z funkčního pojetí pojištění, systematiky a obsahu zákona. Tento zákon stanoví podmínky pojištění, okruh pojištěných osob, účast na pojištění, dobu pojištění a podmínky nároku na důchody – v případě jeho výše v závislosti na placeném pojistném. Podle § 28 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.*

Jak podle právní úpravy účinné od 1. 1. 1996 (jmenovitě shora citovaný § 11 zákona o důchodovém pojištění), tak podle právní úpravy účinné do 31. 12. 1995 (§ 22 a násl. zákona č. 100/1988 Sb.), závisí výše důchodu na zaplaceném pojistném a vyměřovacích základech.

Pojistné za dobu zaměstnání v cizině uhrazeno nebylo (s výjimkou poměrné doby v roce 1991) ani v letech 1992 – 1993 podle tehdy účinných předpisů, ani do konce roku 1999 podle zákona č. 134/1997 Sb., proto tato doba byla žalovanou uznána jako doba pojištění, avšak za ni nebylo zohledněno žádné pojistné, neboť nebylo zaplacen.

Při jednání soudu byla (nad rámec souzené věci) projednána i možnost doplacení pojistného v současné době, avšak žalobce sám po řádném a podrobném vysvětlení žalovanou tuto možnost s ohledem na její nevýhodnost neakceptoval. Při

jednání soudu byla vysvětlena i nemožnost započtení doby ošetřování dítěte žalobcem s ohledem na to, že jeho zdravotní postižení bylo velmi lehké. Dále při jednání soudu byla projednána možnost pobírání důchodu od OSN, jejíž součástí UNIDO je, avšak ani podle příslušných mezinárodních smluv žalobce podle informace zaslané českou pobočkou OSN nesplňuje podmínky pro tento důchod, neboť pro OSN nepracoval nejméně 5 let a neplatil příspěvky do důchodového fondu. Při druhém jednání soudu bylo zjištěno, že smlouva o sociálním zabezpečení mezi UNIDO se sídlem ve Vídni se vztahovala nikoli na místně najímané a hodinovou sazbou odměňované zaměstnance, ale na úředníky UNIDO; žalobci byly předány jmenované smlouvy z roku 1995 a 1970 k případnému dalšímu zjišťování. Nadto žalobci nebylo známo, že by za něj byly placeny příspěvky do rakouského systému sociálního pojištění.

Z výše uvedených důvodů soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Nad rámec souzené věci soud konstatuje, že žalobce může zjistit, zda srovnatelné případy byly posouzeny stejně pouze (obecněji formulovaným) dotazem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Soud nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků, neboť žalobce ve sporu nebyl úspěšný (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovaná podle § 60 odst. 2 s. ř. s. a § 118d odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po doručení usnesení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů

vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 1. 10. 2012

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně